

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ФАХІВЦЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ ОСВІТІ

Каткова Т. І., к.п.н., доцент, Княженко І. І.

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У сучасному світі дедалі поширюються процеси глобалізації всіх сфер життя людини. Нові типи суспільних відносин вимагають нових підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців.

Питання формування компетентного випускника актуальні для будь-якого суспільства, вони виникають та вирішуються не тільки в Україні, а й в інших державах, де освіту розглядають як "інтелектуальний", "людський капітал". Необхідність розгляду проблем освіти з точки зору компетентнісного підходу викликана загальноєвропейською й світовою тенденцією інтеграції, глобалізації світової економіки, стандартизацією європейської освіти на засадах Болонської угоди. Крім того, необхідність введення поняття компетентності й компетентнісного підходу в освіті визначається зміною освітньої парадигми – сукупності переконань, цінностей, технічних засобів тощо.

Проблеми підготовки фахівців у системі професійної освіти розглядаються у роботах багатьох учених: В. Бондаря, Р. Гуревича, І. Зимньої, Е. Зеєра, О. Ільченко, Н. Кузьміної, А. Маркової, Н. Ничкало, С. Сисоєвої й інших. Аналіз досліджень указує на те, що нині в системі професійної освіти широкого застосування набули ідеї випереджувального професійного навчання і компетентнісний підхід щодо визначення бажаного результату навчання. Однак досі недостатньо висвітлені питання уточнення професійно-орієнтованої моделі майбутніх фахівців у контексті компетентнісного підходу. Різні аспекти визначення переліку та складу професійних компетенцій фахівців досліджують такі відомі науковці, як В. Бондар, О. Вознюк, Е. Зеєр, І. Зимняя, О. Ільченко, С. Кубицький, А. Хуторський та інші. Їхні праці свідчать про те, що поки не має єдиного узгодженого переліку як ключових, так і професійних компетенцій.

У роботі аналізується проблема зміни освітньої парадигми у вищій економічній освіті і розкриваються особливості компетентнісного підходу, пов'язані з посиленням практико-орієнтованої підготовки у вищій школі. Розкривається визначення категорії компетентність в різних галузях знань і в різних наукових підходах. Розглядаються компетенції професійної діяльності і рівні їх формування.

Підсумовуючи здійснений аналіз наукової літератури, ми виділяємо такі структурні компоненти професійної компетентності фахівця в галузі економіки: мотиваційний, інформаційно-технологічний, предметно-діяльнісний, саморегуляційний.

Таким чином, професійна компетентність сучасного спеціаліста є складним багатокомпонентним поняттям, яке в сучасній науковій літературі характеризується з точки зору кількох наукових підходів: соціокультурного,

діяльнісного, комунікативного, професійного, контекстно-інформаційного та психологічного. Кожен із названих підходів не вичерпує наукового аналізу проблеми професійної компетентності повністю; всі ці підходи знаходяться у взаємозв'язку один з одним і взаємодоповнюють один одного.

Аналізуючи дослідження, можна зробити висновок, що компетентність є первинною по відношенню до терміну «компетенція» семантичною категорією. Компетентність розглядається як особистісна характеристика, інтериоризована сукупність знань, умінь і навичок, а компетенції – деякі відчужені, наперед задані вимоги до освітньої підготовки випускника, одиниці навчальної програми, складові "анатомії" компетентності. Таким чином, якщо в самому узагальненому вигляді ми визначимо компетенцію як властивість (якість), то компетентність може розглядатися як володіння цією властивістю, що виявляється в професійній діяльності. Покидаючи стіни вузу, випускник повинен володіти певними компетенціями – професійно-релевантними якостями, тим потенціалом, який буде актуалізований в процесі здійснення професійної діяльності і свідчити про його компетентність.

Важливими в контексті проблеми нашого дослідження є окреслені зарубіжними вченими рівні формування компетенцій під час навчання у вищому навчальному закладі, визначені в європейських країнах.

Виділення функцій компетенцій в навчанні підтверджує головну інтенцію компетентнісного підходу – підсилити практичну орієнтацію освіти, вийшовши за межі обмежень традиційного освітнього простору.

Отже, можна зробити висновок, що компетентнісний підхід дозволить укріпити позиції вищої економічної національної освіти в загальноєвропейському освітньому і дослідницькому просторі – при одночасному збереженні сильних академічних характеристик національної вищої школи, підвищити адаптацію випускників до їх життєдіяльності в умовах наростаючого динамізму і невизначеності, підготувати їх як суб'єктів нової освітньої парадигми – освіта протягом всього життя.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Жарінова А. Г., к.е.н.

Київський національний університет технологій та дизайну

Однією з найскладніших проблем ринкової трансформації економіки України є ефективне використання та подальший розвиток інтелектуального капіталу суспільства. Основні чинники формування та розвитку інтелектуального капіталу в Україні: представлені на рис.